

TITO ELNÖK BESZÉDE A COLOMBÓI CSÚCSÉRTEKEZLETEN

Tisztelt Elnök, Kedves Barátaim,

Engedjék meg, hogy mindannyiuknak tolmácsoljam a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság népeinek üdvözlését, s küldöttségünk, valamint a magam nevében köszönetet mondjak Sri Lanka népének és kormányának, s külön Sirimavo Bandaranaike miniszterelnöknek a szívélyes fogadtatásért és a figyelmességért, amelyben e baráti országban részesítenek bennünket. Valóban mély benyomásokat kelt bennünk mindaz, amit Sri Lanka az előkészületek során megtett annak érdekében, hogy ez az értekezlet minél eredményesebb legyen.

Megragadom az alkalmat, hogy köszönetet mondjak a legutóbbi csúcsertekezlet elnökének, a neves államférfinak, Huari Bumediennnek, aki tekinélyével és tevékenységével számottevően hozzájárult mozgalmunk erősítéséhez.

Köszöntöm egyúttal az új független államok – Angola, a Zöldfoki-szigetek, a Comore-szigetek, Bissau-Guinea, Mozambik, Sao Tome és Principe, valamint a Seychelle-szigetek – képviselőit, amelyek teljes jogú tagként csatlakoztak mozgalmunkhoz.

Tizenöt esztendő telt el az el nem kötelezett országok Belgrádban megtartott első állam- és kormányfői értekezlete óta. Habár már akkor is bizalommal tekintettünk a jövő elé, és hittünk elveink erejében, mégsem feltételeztük, hogy az el nem kötelezettség mozgalma alig másfél évtized alatt ennyire számottevő tényezővé válik a nemzetközi színtéren. Ez elégedettséggel kell, hogy eltöltsön bennünket, de egyszersmind felelősségtudattal is mindazért, amit ma és a jövőben meg kell tennünk.

Nagy jelentőséget tulajdonítunk annak is, hogy elsőízben jövünk össze Ázsia földjén, és pedig Sri Lankában, abban az országban, amely az el nem kötelezettség mozgalmanak alapító tagjai közé tartozik.

A második világháborút követően, éppen Ázsiában, nagy lendületet vett a gyarmattelenes forradalom, a népek és országok felszabadulása, s ennek eredményeként számos új független állam született. Legnagyobbrészt az el nem kötelezettséget választva, egyszersmind ellenállást tanúsítva

azokkal az erőfeszítésekkel szemben, hogy tömbökhöz csatolják őket, ezek az országok bátorítóan hatottak más, hasonló törekvésű államokra.

Ezen a kontinensen a népfelszabadító háborúk történelmi forradalmi győzelmeket értek el, egyik legdicsebb fejezetük nemrégiben zárult le Vietnamban, Kambodzsában és Laoszban. Az ázsiai országok vezetői nagymértékben hozzájárultak az aktív és békés koegzisztencia elveinek érvényesítéséhez, a Pancha Sila eszméi, a Bandungban és másutt megtartott értekezletek üzenetei pedig hathatós ösztönzést adtak az el nem kötelezettség politikájának. A népfelszabadító háborúban született Jugoszlávia Ázsiának és a többi világrésznek el nem kötelezett országaiban olyan barátokra talált, akiknek hasonlóak voltak a törekvéseik, és ugyanúgy ragaszkodtak a szabadsághoz, a függetlenséghez és a haladáshoz. Jawaharlal Nehru, Solomon Bandaranaike, Sukarno és a többiek neve tartósan ösztönzőleg hat a jobb világ kialakítását szolgáló erőfeszítésekre.

Első értekezletünk óta a világon valóban korszakalkotó változások játszódtak le. Emlékezzünk csak vissza arra, hogy akkoriban a tömbfelosztás állandósítása úgyszólván elkerülhetetlennek tűnt, a jog pedig, hogy szűkebb nagyhatalmi körökben döntsenek mások sorsáról elvitathatatlanul. Az akkori bizonytalansággal, s annak nagy veszélyével ellentétben, hogy a hidegháború nukleáris katasztrófává fajul, bekövetkezett a feszültség enyhülése, s megkezdődött az el nem kötelezett országok szervezett harca azokért az új elvekért, amelyeknek szellemében kellene rendezni a nagy nemzetközi problémákat, s építeni az új, igazságosabb nemzetközi viszonyokat.

Hála az el nem kötelezett, a szocialista és más békeszerető államok, és valamennyi haladó és demokratikus erő törekvéseinek, a népek és az ember felszabadításában nagy eredmények valósultak meg. A gyarmati rendszer széthullása utolsó szakaszába jutott. A hidegháború politikája kudarcot vallott. Fokozódik az ellenállás a tömbfelosztással és a vetélkedéssel szemben, amelyek veszélyeztetik a világbékét. Harc folyik az új, igazságosabb és egyenrangú nemzetközi gazdasági viszonyokért. A népek erőiesen szembehelyezkednek a különféle doktrinákkal, az érdekövezetek létrehozására irányuló próbálkozásokkal, s visszautasítják azokat a törekvéseket, hogy bárki is idegen fejlődési modellt kényszerítsen rájuk. Az imperializmus, a kolonializmus, a neokolonializmus, a hegemonizmus, és mindenemű domináció elleni küzdelemben mind több és több ország és politikai mozgalom kapcsolódik be. Erőfeszítéseikben az Egyesült Nemzetek Szervezetére támaszkodnak, amely az egyenrangú nemzetközi együttműködés egyetemes és pótolhatatlan eszközévé válik.

Az el nem kötelezett országok, kifejezésre juttatva az emberiség legmélyebb törekvéseit, a új eszméket és elveket hirdelve, nagymértékben hozzájárultak az említett célok eléréséhez. Abból a felfogásból kiindulva, hogy a világot a közös sors szálai fűzik össze, a békének, s minden nép ahhoz való jogának, védelmére keltünk, hogy maga döntsön sorsáról, és más népekkel egyenrangúan közreműködjön a nemzetközi kérdések megoldásában.

Az el nem kötelezett országok nem önös érdekeikért, hanem az egész emberiség legáltalánosabb érdekeiért harcolnak. Platformjuk éppen ezért tömörít mind több és több országot. Nem zárkóztak be saját körükbe, hanem együttműködésre törekedtek minden országgal, amelynek politikáját, azonos vagy hasonló törekvések inspirálják. Az el nem kötelezett országok, különösen az algiri csúcserkezet óta szereznek érvényt maguknak azzal, hogy új nemzetközi gazdasági rendszer kialakítását szorgalmazzák.

Az utóbbi időben néhány katonai-politikai szövetséghez tartozó ország is közeledik az el nem kötelezettség politikájához, s ezt maradéktalanul támogatni kell. Azért kerül sor erre, mert az el nem kötelezettség politikájában látják útját és módját annak, hogy erősítsék saját helyzetüket, s megvédjék érdekeiket, és mert egyébként világszerte tért hódít a felismerés, hogy az emberiség jövője a tömböktől mentes világban rejlik. Egyébként mindenki számára nyilvánvalóvá válik, hogy a mai világban a fennálló tömbcsoporthoz tartozók egyike sem juthat túlsúlyba.

Az el nem kötelezettség immár valóban világméretű politika, mert a világ integrális érdekeire támaszkodik, és egyetemes megokolásokra törekszik a jelenkori feltételekkel, amikor az ideológiai és sok más megosztás még mindig valóság. Mindemiat az el nem kötelezettségeknek semmiképpen sem szabad fejlődésben levő államok szűkebb körére, az úgynevezett harmadik világra, a déli féltekére és ehhez hasonlókra szorítkozni. Amint hogy a mai világ országai kölcsönös függőségben állnak egymással, ugyanúgy az el nem kötelezettség politikája is átfogó jellegű. Bármiféle bezárkózás csak kisebbiten jelentőségét, szerepét és befolyását a nemzetközi szinten. Tévedés volna azt gondolni, hogy effajta bezárkózás útján megvédhetjük magunkat a nagyok dominációjától és általában a kívülről jövő nyomásoktól. Ezt a célt csupán úgy érhetjük el, ha minél nagyobb erőket tömörítünk az el nem kötelezettség politikájának platformján.

Mi egyébként a kezdet kezdetén abból a tételből indultunk ki, hogy a szabadságért, a függetlenségért, a gazdasági fejlődésért és a népek közötti egyenrangú együttműködésért folyó harc egységes platformjának kialakítása a legfontosabb. Csak ezen a platformon működve őrizhetjük meg a világot a katasztrófától, s nyithatjuk meg a béke és a haladás távlatait. S hogy az el nem kötelezettség volt a legmegfelelőbb megoldás, azt az is tanúsítja, hogy hatalmas erővé és világtényezővé vált. Ezért irányvonalunk mellett állhatatosan ki kell tartanunk.

Bizonyos erők, ahelyett hogy együttműködési szándékkal, békejobbot nyújtanának, nem riadnak vissza azoktól a próbálkozásoktól sem, hogy nyomással, beavatkozással, sőt erőszakos beavatkozással szétzúzzák az el nem kötelezettség egységét, vagy pedig a mozgalom egyik-másik tagját saját politikájuknak előkészületei során. Sokasodtak az arra irányuló próbálkozások is, hogy aláássák egyes országok és kormányaik belső szilárdságát. Felhasználják az egyes el nem kötelezett országok között fennálló különbségeket és vitás kérdéseket. Mi több, e különbségeket igyekeznek

el is mélyíteni, hogy mozgalmunknak ilyen jelentős pillanatában megbéníthassák az el nem kötelezett országok akcióját. Mindennek helytállóságában nem kell kételkedni, hiszen ismert politikai személyiségek szájából hangzottak el a fenyegetések és nyilatkozatok, ráadásul néhány országban konkrét akciók is történtek.

Mi mindenkor abból indultunk ki, hogy az el nem kötelezett országok az ellentmondásokkal és összeütközésekkel telített világhoz tartoznak, amelyektől maguk sem mentesek, ráadásul viselniük kell viszonylagos fejletlenségük következményeit. Az el nem kötelezett országok politikai és gazdasági problémái túlnyomórészt a gyarmati hagyaték következményei vagy pedig kívülről kényszerítik rájuk. Megoldani csak úgy lehet őket, ha elhárítják a külső nyomásokat és a legkülönbébb akadályokat, s türelmesen összehangolják kölcsönös érdekeiket. Ha megengednénk, hogy területi, határ- vagy hasonló kérdések miatt az el nem kötelezettek viszályai elmélyüljenek akkor tulajdonképpen valamennyiünk szabadságát és függetlenségét juttatnánk veszélybe.

Az el nem kötelezettség politikája az államok közötti új viszonyokért küzd, minden egyes ország önállóságának, függetlenségével és egyenrangúságának teljes mértékű tiszteletben tartásával. Természetesen az el nem kötelezett országoknak az egymás közötti viszonyaikhoz fűződő kérdéseket is következetesen azoknak az elveknek a szellemében kell rendezni, amelyeknek érvényesítéséért hosszú évek óta harcolnak világviszonylatban. Tisztelnünk kell a reális érdekkülönbségeket, amelyek egy-egy el nem kötelezett ország adott életkörülményeiből, nemzeti és kulturális sajátosságaiból, más-más fejlettségi szintjéből, földrajzi és politikai helyzetéből erednek. Az el nem kötelezettséget nem azonosítjuk ideológiai irányultságokkal, s nem kell megengedni, hogy bármely országot, ilyen vagy olyan belső politikai rendszere folytán, el nem kötelezettnek vagy kevésbé el nem kötelezettnek minősítsék. Minden ország önállóan keresi a legjobb megoldásokat önnön problémáira. A különbségek önmagukban nem képviselik az el nem kötelezettség mozgalmának fogyatékoságát. De okvetlenül szem előtt kell tartani, hogy elnézőnek és megértőnek kell lennünk éppen azért, hogy jobban harcolhassunk fő céljainkért, s a különbségek ellenére is egységesnek kell maradnunk abban, ami valamennyiünk számára a leglényegesebb.

Az el nem kötelezettség egyébként mindenkor érdekegységet fejezett ki a béke és a biztonság, a függetlenség, a sokoldalú társadalmi-gazdasági fejlődés alapvető kérdéseiben. És sohasem törekedett valamiféle mesterséges vagy kierőszakolt egységre, amely egyébként ellentétben áll mozgalmunk demokratikus jellegével. Ezért is olyan fontos a konszenzus útján, az álláspontok és érdekek kölcsönös tiszteletben tartásával történő nézetegyeztetés és a problémák megoldása.

Tisztelt Elnök,

Azért jöttünk össze ezen az értekezleten, hogy a lehetőségekhez képest választ találjunk a jelenkori világ minden bonyolultabb dilemmájára. Habár a nemzetközi közösség nagy haladást ért el a béke megőrzéséhez

és a vitás kérdések megoldásához szükséges feltételek kialakításában, a világhelyzet továbbra is rendkívül összetett és megannyi ellentétől terhes. Az imperialista és egyéb erők, amelyek mások leigázására törekuszenek, igyekeznek megállítani a politikai és gazdasági emancipáció folyamatait, igyekeznek megőrizni a régi függőségi viszonyokat, és még újabbakat próbálnak kialakítani. Az, hogy elmérgesítik a válsággócokat és halogatják a kulcsfontosságú problémák megoldását, kedvezőtlenül befolyásolja a nemzetközi viszonyokat, s még az eddigi eredményeket is veszélyezteti.

Sok el nem kötelezett ország függetlenségét és biztonságát külső nyomások és beavatkozási kísérletek fenyegetik, ami mind arról tanúskodik, hogy a béke és a szabadság ellenségei nem nyugszanak, s éppen ezért közös erővel szembe kell fordulnunk velük.

A nemzetközi gazdasági viszonyok fennálló rendszerének válsága egyre mélyül, elsősorban a megannyi nehézséggel és akadállyal küszködő fejlődő országok kárára.

Az el nem kötelezett országok folyamatosan és következetesen munkálkodnak a feszültség enyhítésén és a problémák tárgyalások útján való békés rendezésén. Kétségtelen, hogy ezen a síkon, hála valamennyi békeszerető erő erőfeszítéseinek, már vannak meghatározott eredmények, ami azt igazolja, hogy a világ népei nem kívánnak újabb háborúkat, nem kívánnak további leszámolásokat a tömbök között, hanem a békére és szabad fejlődésre törekednek. A nagyhatalmak között javultak a kapcsolatok. Európában, miután eredménnyel zárult a helsinki biztonsági és együttműködési értekezlet, megtörténtek az első lépések a tömbmegoszlás fokozatos kiküszöbölése és az európai népek közötti együttműködés előbbre vitele felé. A továbbiakban végre kell hajtani az értekezlet határozatait, mert eddig sajnos, kevés eredményt lehet felmutatni.

Jugoszlávia, valamint még néhány európai, elsősorban tömbön kívüli ország, a pozitív változások megszilárdítását szorgalmazza, továbbá, hogy az európai államok nagyobb mértékben járuljanak hozzá más térségek békéjének megszilárdításához és válságainak rendezéséhez. Különösen azokra a térségekre vonatkozik ez, amelyeknek biztonságával az európai biztonság szorosan összefügg, például a földközi-tengeri és a közel-keleti térségre.

S éppen ezekben a térségekben mind több és több a haderő és a fegyverzet, mind nagyobb az erőfitogtatás. Az el nem kötelezett országoknak tehát erősen kellene követelniük, hogy a földközi-tengeri térség az itt elterülő országok és tágabb térségek békéjének és együttműködésének területe legyen.

Az enyhülés pozitív következményei a világ más területein még nem érezhetők. Mi több, a feszültség a fegyverkezési versengés újabb és újabb országokra és területekre terjed ki, ami ellentétben áll az oszthatatlan béke és biztonság érdekeivel. Még új érdekövezetek megteremtésének tendenciái is életre kelnek, bizonyos körök pedig azt hirdetik, hogy joguk van az intervencióra, hogy egyes országokban megakadályozzák az önálló fejlőd-

dést, a belső demokratikus változásokat, másokban megbuktassák a független és haladó rendszert.

Szerintem ennek a mostani értekezletnek is erélyesen síkra kellene szállnia amellet, hogy az enyhülés terjedjen ki az egész világra, és az államok közötti viszonyok minden területére. Mert az alapvető nemzetközi problémákat többé nem lehet megoldani anélkül, hogy a megoldáshoz egyenrangú alapon, az aktív és békés koegzisztencia elveinek egyetemes alkalmazásával ne járulna hozzá valamennyi ország.

Úgy gondolom, elérkezett az ideje annak, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének égisze alatt széles körű nemzetközi akciót indítsunk a válságok és az égető problémák gyorsabb megoldása érdekében. E tevékenységbe természetesen a nagyhatalmaknak is be kellene kapcsolódniuk, hogy egyszer már gyorsabban indulhassunk előre.

Manapság a Közel-Kelet a legveszedelmesebb válsággóc. Ezt a helyzetet elsősorban az egyes nagyhatalmaktól támogatott Izrael okozza, mert nem hajlandó lemondani az arab területek megszállását és bekebelezését célzó agresszív politikájáról. Ráadásul fokozza a palesztin lakossággal szembeni terrorját. Nagy felelősség hárul azokra is, akik katonai és gazdasági segítséggel lehetővé teszik számára, hogy így járjon el. Az el nem kötelezett országok előterjesztették azokat az alapokat, amelyeken ezt a krízist igazságosan rendezni lehet. Izraelnek természetesen ki kell ürítenie az 1967-ben megszállt területeket, s el kell ismernie a palesztin nép nemzeti jogait, többek között saját államához való jogát. Enélkül az adott térség népei és államai számára nincs se tartós béke, se tartós biztonság. Meg kell hiúsítani minden arra irányuló próbálkozást, hogy ezt a válságot a palesztin nép kárára „rendezzék”. Bárki próbálkozik is azzal, hogy a palesztin nép törvényes képviselőjét, a Palesztinai Felszabadító Szervezetet visszaszorítsa és szétzúzza, csak még jobban elmérgesíti a közel-keleti válságot. Ha Izrael folytatja terjeszkedő politikáját, az Egyesült Nemzetek Szervezetének kell célravezető intézkedéseket fogantatnia az ENSZ-Alapokmány szellemében.

A libanoni válságot is minél előbb meg kell oldani. Biztosítani kell az el nem kötelezett Libanon egységét, szuverenitását és területi integritását, és meg kell védeni a palesztinok érdekeit. Szerintem elengedhetetlenül fontos, hogy az arab országok minél előbb hidalják át a közöttük levő különbségeket, s ne engedjék meg külső tényezőknek, hogy a különbségeket még fokozzák és saját céljaiknak megfelelően kiaknázzák.

Sajnos a ciprusi válságot sem sikerült megoldani eddig. A világszervezetben egyhangúlag megszavazott határozatok ellenére Ciprus gyakorlatilag külön közigazgatású különválasztott területekre szakad. Úgy gondolom, a ciprusi küldöttségnek, az ENSZ égisze alatt és az ENSZ-Közgyűlés ismert határozatának szellemében egyenrangú alapon olyan egyezményt kell kötniük, amely szavatolja a Ciprusi Köztársaság szuverenitását, függetlenségét, területi integritását és az el nem kötelezettségét.

Ezen az értekezleten is külön figyelmet kell fordítanunk valamennyi demokratikus és haladó erő mozgósítására, hogy a gyarmatellenes és fel-

szabadító harc – amely a közelmúltban, Mozambik, Angola és más országok felszabadítását eredményezte – minél hamarabb eljusson a végső győzelemig. Még határozottabban kell munkálkodnunk azon, hogy eltűnjenek a kolonializmus, a rasszizmus és az apartheid utolsó támaszpontjai is, amelyeknek Dél-Afrika a legerősebb védőbástyája. Rendkívül fontos feladatunk, hogy közös akciót folytassunk Namíbia és Zimbabwe felszabadítása érdekében. Ez azt jelenti, hogy tevékenységet kell végeznünk az Egyesült Nemzetek Szervezetében és az Afrikai Egységsszervezetben, s még szervezettebb és hatékonyabb segítségben és támogatásban kell részesítenünk a kolonialista és rasszista erők ellen harcoló felszabadítási mozgalmat. Ügyszintén szolidaritást kell vállalnunk azokkal az afrikai országokkal, amelyekre a kolonialista erők közvetlen csapásokat mérnek, és támogatnunk kell a függetlenségük megvédésére irányuló erőfeszítéseiket.

Mindebben határozottnak és gyorsnak kell lennünk. Ellenkező esetben, ha a fennálló helyzet tovább tart, a válság még jobban kiéleződik, s Dél-Afrika olyan tűzfészekké válik, amely nemcsak a kontinens, hanem az egész világ békéjét fenyegeti majd.

Sok ázsiai ország is különféle problémákkal küszködik, és külső nyomásoknak van kitéve. Különösen aggasztó az Indiai-óceán térségében uralkodó helyzet, ahol a nagyhatalmak szilárdítani próbálják pozícióikat és kiszereznék terjeszteni befolyásukat. Ezért az el nem kötelezett országoknak támogatniuk kell az arra irányuló akciókat, hogy az Indiai-óceán váljon a béke és az együttműködés övezetévé, és térségében ne legyenek külföldi támaszpontok, nukleáris fegyverek és nagyhatalmi hadiflották.

A világnak ebben a részében a kiéleződés veszélyét hordozza magában az is, hogy gátolja Korea békés egyesülését. Ezért támogatnunk kell a követeléseket, hogy halogatás nélkül vonják ki a külföldi csapatokat Dél-Koreából, támogatnunk kell a koreai nép arra való jogát, hogy függetlenül és békésen egyesüljön, valamint azokat az erőfeszítéseket is, amelyeket a Koreai Demokratikus Népköztársaság fejt ki e cél érdekében.

– Tanúi vagyunk manapság annak is, hogy az imperialista és monopolisztikus erők fokozott nyomást gyakorolnak Latin-Amerika és a Karib-tengeri térség államaira. Mindenáron meg akarják hiúsítani, hogy ezek az országok saját természeti kincseik uraivá legyenek. A külső hatalmak továbbra is fenn akarják tartani maguknak az ellenőrzés jogát, meg akarják tartani kiváltságaikat. Céljuk érdekében támadásokat intéznek a saját útjukat járó független államok ellen, és különféle módon aláássák belső stabilitásukat. Az én meggyőződésem azonban az, hogy e próbálkozások nem tudják feltartóztatni a latin-amerikai népek emancipációs törekvéseit, amelyekhez a legnagyobb hozzájárulást a kontinens el nem kötelezett országai adják. Latin-Amerika és a karib-tengeri térség országai ezentúl is számíthatnak teljes mértékű szolidaritásunkra és támogatásunkra.

A gigászi méreteket öltő fegyverkezési versengés, a bizonytalanság, a feszültség, a világbékét és biztonságot fenyegető veszélye fő forrásainak egyikévé duzzadt. Újabb kezdeményezéseket kell tenni, és újabb erőfeszítéseket kifejteni annak érdekében, hogy a versengésnek véget vessünk,

és halogatás nélkül egyezmény jöjjön létre a tényleges leszerelés intézkedéseiről. Ezen a síkon ugyanis sajnos, nincs előrehaladás. Erről tanúskodik az is, hogy mind ez ideig nem alakult ki egyetértés a leszerelési világértekezlet összehívásával kapcsolatban. Szerintünk most az ENSZ-Közügyűlés rendkívüli ülészakának összehívására kell törekedni.

Rendkívül súlyos a tájékoztatás és általában a kultúra területén történő dekolonizáció kérdése is. A kezdeti eredmények bátorítóak. Rendkívül nagy jelentőséggel bír majd az, amikor alkalmazást nyernek az el nem kötelezett országok tájékoztatási együttműködésére vonatkozó delhi értekezlet határozatai.

Tisztelt Elnök,

Az el nem kötelezett országok mindenkor rendkívüli jelentőséget tulajdonítottak a gazdasági problémáknak, amelyek az általános nemzetközi viszonyok előterébe kerültek. A nemzetközi gazdasági viszonyok már régóta fő tevékenységi területét képezik az el nem kötelezett országoknak, s velük együtt a többi fejlődő országnak. Az el nem kötelezett országok meghatározták a nemzetközi gazdasági kérdések megoldásáért folyó harc politikai alapelveit. Rámutattak a nemzetközi gazdasági problémák politikai lényegére, valamint arra, hogy a problémák sorsdöntő jelentőségűek a népek és országok függetlensége és egyenrangúsága, a nemzetközi együttműködés, a béke és a haladás szempontjából. Csupán az el nem kötelezett országok dolgoztak ki átfogó koncepciót az új nemzetközi gazdasági viszonyok megteremtésére.

A világ gazdasági fejlődésében a különbségek egyre fokozódnak, a fejlődő országok helyzete egyre romlik. Manapság ez az összeütközések és a kiéleződés egyik legveszélyesebb forrása a világban. Még mindig nem történtek intézkedések, amelyek azzal kecsegtetnének, hogy ez a végsőkéig aggasztó helyzet fokozatosan jobbra fordul. S ami még súlyosabb, a világ-gazdaság sok területére kiterjedő nagy gazdasági válság következményeit a fejlődő országokra hárítják át, s még inkább nehezítik helyzetüket.

Az algiri értekezletet követő események igazolták az ottani határozatok és indítványok helytállóságát. Az új nemzetközi gazdasági rendszer kialakításáért folyó harc manapság csaknem minden tevékenységet áthat, függetlenül egyes fejlett országok ellenállásától. E területen a változás történelmi szükségszerűség, mert megfelel a jelenkori szükségleteknek, s azokon az elveken alapul, amelyek nemcsak a fejlődő országok érdekeit, fejezik ki, hanem a fejlettekéit, tehát az egész világ-gazdaságéit is. Egyértelműen ki kell mondanunk, hogy mindennemű nehézség ellenére kitartunk kijelölt politikai irányvonalunk mellett.

Az el nem kötelezett és más fejlődő országok már hasznosítani kezdték együttműködésük hatalmas erejét és lehetőségeit. Ezen a síkon már nagy előrehaladást értek el. Ez az együttműködés, amely állandóan újabb és újabb területekre terjed ki – kezdve a gazdaságtól egészen az atomenergia békés célú felhasználásában kifejtett együttműködésig – döntő fontosságú mind gazdasági és társadalmi fejlődésük, mind pedig a nemzetközi gazdasági viszonyok egésze szempontjából. Ezzel kapcsolatban külön kell mélt

tatni az el nem kötelezett országok gazdasági és szociális fejlesztési szolidaritási alapjának jelentőségét, s mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy ez a fontos intézmény minél előbb megkézdje a munkát.

Ezekkel az erőfeszítésekkel párhuzamosan az el nem kötelezett és más fejlődő országok szorgalmazzák a többiekkel való építő jellegű együttműködést, annak érdekében, hogy – a kölcsönös függőségből kiindulva – kialakuljon a gazdasági viszonyok új szerkezete, amely az egész nemzetközi közösség érdekeit, de elsősorban a fejlődő országok gyorsabb ütemű fejlődését szolgálják. Ez az együttműködés parancsolóan megköveteli a jóváhagyott határozatok megvalósítását, mert enélkül mindennemű tárgyalás értelmét veszítené. Ki kell mondani, hogy az el nem kötelezett országok nem állnak el azoktól az elvektől, amelyek függetlenségük, egyenrangúságuk, saját természeti kincseik fölötti szuverenitásuk és egész gazdasági tevékenységük alapját képezik. A tárgyalásokat csak ezeken az alapokon hajlandóak tovább folytatni. Reméljük, hogy a soron következő időszakban fordulat áll be, s javulni fog a fejlődő országok helyzete, mindenekelőtt sikerül megszüntetni az éhezést, a nyomort és a fejlődő országok hasonló gondjait.

Az ENSZ-Közgyűlés VI. és VII. rendkívüli ülészsaka reményeket keltett, hogy ilyen irányú fordulat küszöbön áll, egyszersmind alapot nyújtott a későbbi megbeszélésekhez. Az eddigi eredmények azonban nem kielégítőek, s messze lemaradnak amögött, amit eddig már meg kellett volna tenni. Hangsúlyozni kívánom, hogy a 77-es csoport rendkívül fontos szerepet játszott a nemzetközi gazdasági kérdések megoldásáért és az új gazdasági rend kiépítéséért folytatott harcban. Az el nem kötelezett országoknak a lehető legnagyobb hozzájárulást kell adniuk ahhoz, hogy e csoport szolidaritása és egysége erősödjön, és nagyobb szerepet tölthessen be minden további tevékenységben a nemzetközi gazdasági viszonyok területén.

Ha a gazdaságilag legerősebb és legfejlettebb országok nem tanúsítanak nagyobb politikai hajlandóságot, ezek a problémák csak tovább éleződnek, ez pedig a fejlett országokat is hátrányosan befolyásolja.

A IV. UNCTAD sem hozta meg a várt fordulatot, s csak ezután látjuk majd meg, hogy az összehangolt határozatok valóra válnak-e. Az UNCTAD IV. ülészakán is bizonyosságot nyert, hogy a tárgyalások alapját az új viszonyok kialakítása képezi. Egyszersmind az is megmutatkozott, hogy az ellenállások is erőteljesek. Nagy történelmi felelősség hárul mindazokra, akik ezekkel az új viszonyokkal szembehelyezkednek. Szerintem minden fejlett országnak kötelessége, hogy a maga részéről az új viszonyok kialakításához teljes mértékű hozzájárulását adja.

Tisztelt Elnök,

Értekezletünket a jelenkor egyik sorsdöntő pillanatában tartjuk. A világ sokat vár az el nem kötelezett országok eddigi legnagyobb értekezletétől. S ez érthető is. Hiszen az el nem kötelezett országok sohasem érték be azzal, hogy megállapítsák a problémákat, hanem a megoldás érdekében mindenkor konkrét programokat is felkínáltak. Minden eddigi értekezletünk – a belgrádi, a kairói, a lusakai és az algiri – sajátos hozzájárulást

adott a béke és az egyenrangú nemzetközi együttműködés erősítéséhez, s általában a világ pozitív változásaihoz. Határozataink mind nagyobb visszhangot keltettek a békeszerető és a demokratikus erők körében. Nem kételkedünk benne, hogy így lesz ezúttal is.

Kötelesek ezért, hogy az új nemzetközi politikai és gazdasági viszonyok kiépítéséhez való még hatékonyabb hozzájárulás végett ezúttal is meghozzuk és jóváhagyjuk a szükséges határozatokat. Véleményem szerint akcióinkat a lényegre kellene összpontosítanunk.

Gondolok itt elsősorban az aktív és békés koegzisztencia elvének következetes alkalmazására az el nem kötelezettség eszméinek és elveinek további kiterjesztésére és a nemzetközi viszonyok demokratizálására.

Nem kevésbé jelentősnek tartom, hogy konkrét szolidaritási intézkedéseket hozzunk azokra a népekre vonatkozólag, amelyek a függetlenségért, az önrendelkezésért, a szabad nemzeti és társadalmi fejlődésért harcolnak, továbbá hogy szolidaritást vállaljunk azokkal az országokkal is, amelyeknek hatalmas áldozatok árán kivívott vívmányai veszélyben vannak.

Összpontosítanunk kell továbbá arra, hogy még erélyesebben folytassuk harcunkat az új nemzetközi gazdasági viszonyokért, és támogatásbar részesítsük a legkevésbé fejlett államokat, valamint azokat, amelyeket a kedvezőtlen világgazdasági mozgások a legsúlyosabban érintenek.

Mozgalmunk eddig is csupán azért érhetett el sikereket, mert az el nem kötelezett országok egységesek voltak, és folyamatos, közös akciót folytattak. Mozgalmunk demokratikus lényegének megfelelően biztosítanunk kell cselekvésünk eredményességét s folyamatosságát ez ugyanis lényeges előfeltétele annak, hogy teljes mértékben és eredményesen járuljunk hozzá a leglényegesebb nemzetközi kérdések rendezéséhez. S ezért rendkívül fontos továbbfejlesztelnünk az egymás közti megbeszélés és koordináció megfelelő formáit.

Az el nem kötelezett országok koordinációs bizottsága az eddigiek során is rendkívül fontos szerepet játszott. Most még inkább képesítenünk kell az egész mozgalomnak ezt a koordináló szervét arra, hogy összehangolt mandátuma alapján még eredményesebb tevékenységet folytasson valamennyi el nem kötelezett ország javára.

Az el nem kötelezett országok vállalták az igazságosabb világ kialakításával járó felelősség rájuk eső részét. Akár eddig is, ezentúl is készen állnak arra, hogy e forradalmi feladat teljesítésében egyenrangúan közreműködjenek mindenkivel. Történelmi küldetésüket annál eredményesebben teljesíthetik, ha erősítik egységüket és kölcsönös szolidaritásukat. Új nemzetközi viszonyok hírnökei lévén, együttműködésünkben és másokkal való kapcsolatainkban is harcolnunk kell ezekért a viszonyokért.

Azt jelenti ez, hogy itt, Colombóban is félre kell tennünk mindazt, ami időlegesen elválaszt bennünket, s afelé kell fordulnunk, ami valamennyiünk számára közös, s ami egyesít bennünket. Más szóval, ha meg akarjuk őrizni az el nem kötelezett országok cselekvő képességét és egységét, és pedig annak érdekében, hogy eredményesebben tudjuk rendezni a leghatalmasabb nemzetközi problémákat, akkor bilaterális problémáinkat más helyen

és más időpontban kell tisztáznunk. Figyelembe kell vennünk, hogy a megváltozott világban minden nép könnyebben és gyorsabban tudja majd érvényesíteni törvényes érdekeit és rendezni problémáit. Éppen ezért mozgalmunknak az egységnek, a szolidaritás és az együttműködés alapján való erősítése a mostani értekezlet legfontosabb feladatai közé tartozik. Hiszen csak egységesen képviselünk olyan erőt, amellyel a világon mindenkinek számolnia kell.

A világ átformálását célzó erőfeszítésekben együttműködésre hívunk fel minden nemzetet és minden kormányt, mert meggyőződésünk, hogy amit képviselünk, az az egész világ javára van. Az ami az el nem kötelezett országokat illeti, meg vagyok győződve róla, hogy álhatalosan folytatni fogják küldetésüket, mindazokkal közösen, akik az együttműködést elfogadják, Jugoszlávia a maga részéről továbbra is minden erejét és minden lehetőségét latba veti, hogy e történelmi vállalkozás eredményes legyen.

Az el nem kötelezettség útján, amely mellett állást foglaltunk, eddig is voltak nehézségek, s ezentúl is lesznek. Ezeket megbeszéléssel és akcióval küzdöttük le, s egészként mindenkor megerősödve léptünk tovább. Ha a mozgalmunk ellen irányuló próbálkozások manapság agresszívabbak, ez azért van, mert egyre erősödünk, s mert egyre változnak az erőviszonyok azok kárára, akiknek pozíciói és jogtalan kiváltságai mindinkább veszélybe kerülnek. Határozatainkban és programjainkban megkörvonalasztuk a holnapi világot, amelynek megteremtését senki sem akadályozhatja meg. Ám ez az új világ önmagától nem fog megformálódni – érte harcolni kell. Teljen el ez az értekezlet a még eredményesebb harcra és akcióra való felkészülés jegyében!

(Colombó, 1976. augusztus 17.)